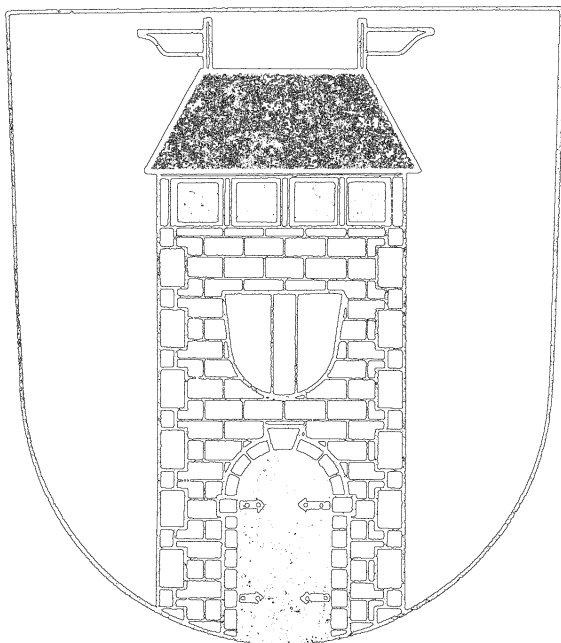

Budišovský zpravodaj

4/2002

INFORMACE OBECNÍHO ÚŘADU

Na zasedání Obecního zastupitelstva v Budišově dne 3. října 2002

1. proběhla kontrola zápisu z minulé schůze: Technické služby zajistily telefonní linku do knihovny, byla dořešena změna dlažby v sociálním zařízení školy.
2. starosta přednesl zprávu o činnosti zastupitelstva za minulé volební období 1999-2002 (podobná byla uveřejněna v minulém zpravodaji 3/2002).
3. Mgr. Hort vystoupil se zprávou o činnosti ZŠ Budišov za školní rok 2001/2002 (Školu navštěvovalo 278 žáků, ve školní družině bylo 50 dětí, ve škole pracovalo 15 zájmových kroužků, v nichž bylo přihlášeno 170 žáků).
4. byl schválen pronájem lesů, zařízení a skladů obce Budišov Technickým službám Budišov.
5. p. Pospíšilová podala informace k volbám do zastupitelstev obcí: V Budišově bude jedenáctičlenné zastupitelstvo. Je podáno 5 kandidátních listin.
6. Obecní zastupitelstvo uložilo starostovi a místostarostce zajistit důstojný průběh voleb do zastupitelstva obce Budišov, schválilo žádost o poskytnutí nebytových prostor v čp. 336 pro sklad, žehlírnu a kanceláře, vyřídilo žádosti o byty, neschválilo žádost obce Dukovany o odprodej lepičky filmu a žádosti o pronájem prostoru pro jarní výroční trh (tzv. pouť) odložilo pro projednání příštím zastupitelstvem.

Obecní zastupitelstvo Budišov 1998-2002

zleva: MVDr. Vladimír Mareček, Josef Šabacký, Mgr. Jiří Hort, Helena Kostelecká, Ladislav Pěta, Libuše Pospíšilová, Svatoslav Ondráček, Ing. Ladislav Dokulil, Rudolf Matoušek, Josef Beránek, chybí zde Jiří Rybníček, který v té době plnil svou hasičskou povinnost

Volby do zastupitelstva obce v Budišově 1. a 2. 11. 2002

Voleb do zastupitelstva obce se v Budišově zúčastnilo 553 voličů z 900 zapsaných, tj. 61,44 %. Počty hlasů pro jednotlivé strany a kandidáty jsou v následující tabulce podle pořadí na kandidátních listinách. Zvolení zastupitelé jsou zobrazeni tučně.

za KSČM:				862
Rudolf MATOUŠEK	53 let	technik	bez polit. př.	179
Vladimír SUCHÁNEK	53 let	technik	bez polit. př.	169
Josef SUCHÁNEK	54 let	učitel	bez polit. př.	81
Jiří HAVLÍK	55 let	dělník	bez polit. př.	114
Vladimír VEČEŘA	56 let	důchodce	bez polit. př.	77
Eva STONÁČKOVÁ	58 let	důchodce	bez polit. př.	27
Marie VĚŽNÍKOVÁ	58 let	důchodce	bez polit. př.	46
Marie MEJZLÍKOVÁ	56 let	důchodce	bez polit. př.	53
Josef RYBNÍČEK	71 let	důchodce	bez polit. př.	33
Miroslav RYBNÍČEK	67 let	důchodce	bez polit. př.	42
Helena MATOUŠKOVÁ	49 let	obchodní zástupce ČD	bez polit. př.	41
za ČSSD:				1896
Petr PIŇOS	33 let	manažer	ČSSD	221
Zdeněk SEDLÁČEK	32 let	soukromý podnikatel	ČSSD	182
Ladislav PĚTA	60 let	starosta	ČSSD	371
Marie JUROVÁ	38 let	dělnice	ČSSD	108
Ing. Zdeněk TOUFAR	35 let	manažer	ČSSD	217
Jaroslav ZEZULA	50 let	soukromý podnikatel	ČSSD	75
Petr POSPÍŠIL	31 let	soukromý podnikatel	ČSSD	129
Vladislava KARASOVÁ	36 let	vedoucí spořitelny	ČSSD	251
Helena ZEZULOVÁ	25 let	dělnice	ČSSD	67
MUDr. Igor ŠUTOVSKÝ	38 let	lékař	ČSSD	203
Jitka COUFALOVÁ	24 let	prodavačka	ČSSD	72
za ODS:				942
Ing. Vlastimil VRZAL	49 let	státní zaměstnanec	ODS	99
Jaroslav HORT	59 let	lesník	ODS	86
Rostislav ZALABA	35 let	podnikatel	bez polit. př.	77
Miloš VÁVRA	45 let	obsluha čerp. stanice	bez polit. př.	80
Ludmila POSPÍŠILOVÁ	30 let	zdravotní sestra	bez polit. př.	72
Václav TESAŘ	52 let	úpravář kamene	ODS	112
Dušan KRESAN	37 let	živnostník	bez polit. př.	103
Marie ZEZULOVÁ	44 let	dělnice	bez polit. př.	73
Josef SYROVÝ	43 let	úpravář kamene	bez polit. př.	62
Karel SVOBODA	42 let	výstupní kontrolor	bez polit. př.	127
Alois SEDLÁK	48 let	invalidní důchodce	bez polit. př.	51
za KDU-ČSL:				1061
Ing. Ladislav DOKULIL	51 let	geodet	bez polit. př.	324
Josef VÍT	55 let	traktorista	KDU-ČSL	84
Jiří ŠVARŤÍČEK	37 let	konstruktér	bez polit. př.	85
Dagmar DÍTĚTOVÁ	44 let	technik	bez polit. př.	54
Alois BAČÁK	55 let	poštovní doručovatel	KDU-ČSL	70
Ing. Mgr. Václav DOSBABA	57 let	středoškolský učitel	bez polit. př.	103
Miroslav KUBÍN	38 let	podnikatel	KDU-ČSL	127
Tomáš KLIŠTINEC	22 let	dělník	bez polit. př.	39
Mgr. Jiří HORÁK	35 let	učitel	bez polit. př.	84
František HLADKÝ	49 let	dělník	bez polit. př.	34
Irena RYBNÍČKOVÁ	40 let	kuchařka	bez polit. př.	57
za nezávislé – sdružení sportovců:				409
Antonín VEČEŘA	48 let	řidič autobusu	bez polit. př.	185
Karel VĚŽNÍK	29 let	živnostník	bez polit. př.	19
Petr SEDLÁČEK	30 let	živnostník	ČSSD	*)
Pavel TESAŘ	21 let	elektromechanik	bez polit. př.	14
Milan DOLEŽAL	34 let	stavební technik	ČSSD	78
Marek PAVLÍČEK	28 let	vedoucí tech. služeb	bez polit. př.	96
Šárka VEČEŘOVÁ	18 let	servírka	bez polit. př.	17

*) kandidát změnil trvalé bydliště

Volby starosty a místostarostů v Budišově 11. 11. 2002

Ustavující zasedání Obecního zastupitelstva v Budišově se uskutečnilo dne 11. listopadu 2002. Přestože se neočekával (a posléze ani nekonal) tak dramatický průběh jako při minulých volbách, dostavil se úctyhodný počet občanů. Ty přivítal dosavadní starosta Ladislav Pěťa a poté svěřil řízení dalšího průběhu schůze Rudolfu Matouškovi. Zastupitelé složili slavnostní slib a pak již byli obecním zastupitelstvem zvoleni za starostu Ladislav Pěťa, za místostarosty Ing. Ladislav Dokulil, Petr Piňos a Rudolf Matoušek.

Nastupující zastupitelstvo 2002

zleva: Miroslav Kubín, Václav Tesař, Karel Svoboda, Rudolf Matoušek, Antonín Večeřa, Vladimír Suchánek, Ladislav Pěťa, Vladislava Karasová, Ing. Zdeněk Toufar, Ing. Ladislav Dokulil, Petr Piňos

První zasedání Obecního zastupitelstva Budišov 28. listopadu 2002

Obecní zastupitelstvo vzalo na vědomí nesouhlas p. Štíchové s návrhem Honebního společenstva Budišov, aby mohlo vstupovat na její pozemky, ukončení funkce veřejné telefonní stanice u p. Černého v Míhoukovicích, žádost ochotnického divadla o poskytnutí peněz na zakoupení osvětlovací techniky, ukončení nájemní smlouvy s p. Křehlíkovou.

Zastupitelstvo schválilo jednací a organizační řád OÚ, volbu zástupce do mikroregionu Horácko (Ing. Dokulil), volbu kontrolního výboru (Ing. Zdeněk Toufar – předseda, Vladimír Suchánek, Antonín Večeřa), volbu finančního výboru (Vladislava Karasová – předsedkyně, Miroslav Kubín, Václav Tesař), volbu inventurních komisí,

vymezení odpovědnosti místostarostů, návrh smlouvy pro lunaparky (nabídka pro oba zájemce), rozhodnutí o neprodejnosti parcely na základě žádosti p. Jaromíra Syrového, příspěvek Svazu žen na mikulášskou nadílku, návrhy na osobní příplatky ředitele ZŠ a ředitelky MŠ, nájemní smlouvu s p. Komínkovou, pověření starosty a místostarosty Ing. Dokulila k jednání o založení veřejně prospěšné společnosti s obcí Pěnčín na Jablonecku, jmenování Ivany Hrádkové do funkce sekretářky starosty, volbu výboru pro občanské záležitosti (Vladislava Karasová, Petr Piňos, Vladimír Suchánek), odměnu pro pracovníky OÚ ve výši 50 % měsíčního platu, dohodu o přičlenění honebních pozemků na k. ú. Hodov a Studnice k Honebnímu společenstvu Budišov, vstup obce Budišov jako vlastníka 168,15 ha honební plochy v k. ú. Budišov do Honebního společenstva Budišov, (zástupce místostarosta Petr Piňos), knihovní řád knihovny Budišov, provozní řád veřejné internetové stanice v knihovně, ceník služeb knihovny.

Úřední hodiny starosty a místostarostů:

starosta Ladislav Pěta

pondělí 11 až 17 hodin

místostarostové Ing. Ladislav Dokulil, Petr Piňos, Rudolf Matoušek

středa 15 až 17 hodin

Místostarosta Ing. Ladislav Dokulil odpovídá za **informatiku** (telekomunikační a počítačové sítě, internetové stránky obce, zpravodaj obce, propagace obce), cestovní ruch, služby návštěvníkům, pěší turistiku a cykloturistiku, **kulturu** (kulturní život v obci, památky, knihovna), podklady pro projekty, územní plánování a majetkoprávní jednání o nemovitostech, spolupráci se stavebním a katastrálním úřadem, **mikroregion Horácko**.

Místostarosta Petr Piňos odpovídá za **životní prostředí** (lesy, rybníky, skládky, pořádek v obci), **sport** (sportovní dění, výstavba sportovišť), zájmové organizace.

Místostarosta Rudolf Matoušek odpovídá za **investiční výstavbu** (spolupráce s dodavateli a projektanty, kontrolní činnost ve výstavbě), **Technické služby Budišov** (kontrolní činnost).

Obecní knihovna v Budišově

podělala během posledních čtyř let již druhé, tentokrát snad definitivní stěhování, naštěstí jen o dveře dál v rámci jedné budovy. Od října sídlíme v prostorách opuštěných obecním úřadem o několik měsíců dříve. Za to, že stěhování proběhlo hladce, vděčíme mimo jiné i obětavé a nezištné pomoci našich mladých čtenářů, jmenovitě Barboře Klusáčkové, Michaele Rauscherové, Petře Doležalové, Lence Svobodové, Pavlu Sýkorovi a Jaroslavu Truksovi. V roce 2002 se nám pro knihovnu podařilo získat 215 nových svazků. Našich služeb využívalo 74 občanů Budišova a okolních obcí. S podzimem návštěvnost, jako vždy, mírně vzrostla. Nově jsou součástí knihovny dva počítače, pořízené v rámci dotačního programu Ministerstva kultury VISK. Od konce listopadu nabízíme čtenářům i ostatním zákazníkům z řad veřejnosti jako novou službu možnost práce s internetem. Zaváděcí cena je 35 haléřů za jednu minutu, od roku 2003 může být upravena. Zájemci se mohou dostavit každý čtvrtek od tří do šesti hodin odpoledne, případně si místo zamluvit na telefonním čísle 568 875 803.

Jiří Horák

Budišovské volby fotbalovýma očima

Tak již máme po volbách do zastupitelstev obcí. I Budišov má svou novou „jedenáctku.“ Jako bývalý aktivní sportovec bych si dovolil použít srovnání s fotbalem, nabízí se určitá podobnost nejen kvůli počtu hlavních aktérů.

Minulá sezóna (volební období) byla pro budišovské fanoušky fotbalu (občany) velice úspěšná. Troufám si říci, že tolik gólů (vodovod, plyn, byty, silnice...) budišovští hráči (zastupitelé) nevstřelili za mnoho předcházejících sezón (volebních období) dohromady. K vidění bylo i mnoho velice aktivní hry (společenské akce), což přilákalo do hlediště mnoho i přespolních diváků, kteří pak závistivě přihlíželi výborné hře budišovských účinkujících. Jistě i Vy jste se setkali s nejedním občasným divákem (návštěvníkem), který konstatoval, že dříve podprůměrná hra (práce bez efektu) se razantně zlepšila. Podstatnou roli zde zřejmě sehrála osobnost kapitána (starosty) i předvedený výkon většiny mužstva (obecního zastupitelstva). Autorita kapitána se jistě kladně promítla i do práce realizačního týmu (zaměstnanců OÚ), který byl i účelně rozšířen (technické služby). Po prvních odehraných zápasech v sezóně sice došlo k vnitřní výměně hráčských postů (funkcí na radnici), ale mužstvo (zastupitelstvo) se poté dokázalo soustředit především na hru ve prospěch týmu. V průběhu sezóny navštívili kabinu (radnici) budišovských i významní sponzoři z 1. ligy (ministři). Diváci (občané) tak mohli být s konečným umístěním mužstva Budišova v tabulce nově vytvořeného krajského přeboru (Kraj Vysočina) spokojeni.

Začíná nová sezóna (volební období). Trenér A-mužstva, ale i všichni fotbaloví fanoušci mi potvrdí, že úspěšná sestava se nemění. Po přečtení soupisky hráčů (kandidátů do zastupitelstva) před sezónou 11/2002–10/2006 jsem si ale uvědomil, že zde podobnost fotbalu a budišovské komunální politiky končí. Ani Vám určitě neuniklo, že 8 z 11 hráčů loňské základní sestavy (starého zastupitelstva) nehodlá pokračovat (v zastupování zájmů občanů) v mužstvu i v nadcházející sezóně. O tom, jestli je to z důvodu nezdravých vztahů uvnitř mužstva či z jiného důvodu, nehodlám dále polemizovat. To si musí každý fanoušek budišovského fotbalu vysvětlit sám.

Ladislav Eichler ml.

ZPRÁVY

Budišovské dýňobraní

Chladné sobotní ráno 28. září s prvním přízemním mrazíkem nevěstilo nic dobrého pro pořadatele (budišovské ženy a jejich příznivce) III. ročníku dýňobraní.

Po obědě začaly mezi mraky prosvítat paprsky slunce a k oteplení došlo především v prostorách Pod Hrázkou. Zářily zde totiž desítky dýní, které byly hlavní součástí asi třicítky vtipných objektů rozmístěných na trávě.

Bylo zde možno spatřit dřevěnou lokomotivu s vagóny plnými naaranžované zeleniny, dýni, jež posloužila pro „dýňoryt“ hlavy kozy, další z obrovských dýní pak tvořila tělo berušky. K vidění bylo i dýňové divadlo se zeleninovými herci, dýňový fotbalový rozhodčí, moucha z dýně vážící snad deset kilo a spousta dalších. Popsat rozmanitost všech exponátů by zabralo hodně místa. Jedno však měly společné, hýřily nápaditostí a vtipem. Potěšitelné bylo, že se na jejich aranžování vedle žen podílely i děti, které byly na svá díla patřičně hrdé. Jednotlivé výtvořky měly svá čísla, to kvůli vyhodnocení nejoriginálnějších z nich. Volba, které se měli možnost účastnit i přihlízející diváci, byla náročná. Ocenění si určitě zasloužil každý z nich.

Doprovodný kulturní program byl zahájen zapálením „Dýňoohně“. Slavnostní atmosféru umocnily děti s mávátky a hudba skupiny Queen. Program pokračoval cvičením žen s praporky na hudbu z filmu Rebelové. Diváci, kterých přibývalo, měli možnost spatřit „Mažoretky v růžovém“ – Lenku Sýkorovou, Romana Klímu a Josefa Šabackého ml., kteří si ke svému vystoupení vybrali hudbu Modern Talking. To, že se hudba z filmu Rebelové líbila, dosvědčoval i klip Boty, v němž účinkovali Jana Klímová ml., Veronika Ležáková, Lenka Sýkorová a Josef Šabacký ml. Kulturní blok vyvrcholil premiérou Podhrázecké hymny, jejímž autorem byl Roman Klíma.

Smích doprovázel „Dýňoolympiádu“, v jejímž rámci proběhl „Běh s dýní v gumákách č. 12“ a „Štafetový běh s chmelovým nápojem“. Na závěr byly předány ceny autorům nejoriginálnějších exponátů. Odměněny byly i děti, které spolupracovaly na oslavách Dne dětí a oslavách otevření nového travnatého hřiště v Budišově.

Poděkování patří všem, kdo se na organizaci jakkoli podíleli a zároveň je těchto několik řádků pozvánkou na další ročník pro všechny, kteří se zatím žádného z ročníků dýňobraní nezúčastnili.

Fotografie Karel Pavlíček a Josef Matoušek

Budišovský tukan

V sobotu 28. 9. 2002 proběhlo na zámku v Budišově vyhlášení výsledků II. ročníku výtvarné soutěže pro děti od 5 do 15 let BUDIŠOVSKÝ TUKAN, kterou letos obeslalo 342 autorů.

Asi šedesátku návštěvníků přivítala vedoucí zoologického depozitáře RNDr. Helena Sutorová. Jana Pavlíčková, průvodkyně a organizátorka celé soutěže, předávala oceněným autorům diplomy a plakety tukanů z pálené hlíny, které navrhla a realizovala ve škole hmatového modelování v Tasově Tereza Axmanová. Děti dostaly i drobné dárky pořízené jak z prostředků Moravského zemského muzea, tak z finančního daru Obecního úřadu v Budišově. Organizátory soutěže potěšilo, že předávání cen se osobně zúčastnil i starosta obce pan Ladislav Pěta. Příjemnou atmosféru sobotního odpoledne umocnila hudba v podání sester Jitky a Lenky Mrňových.

Jana Pavlíčková

Memoriál Karla Nováčka

V neděli 15. září 2002 se na nádraží v Budišově konala soutěž mladých hasičů v požárním útoku. Letos už to byl sedmý ročník memoriálu. Prvního ročníku se zúčastnilo 7 družstev z okolí, sedmý ročník memoriálu už přilákal hasiče i ze vzdálenějších měst a obcí. Dokonce i jihlavského okresu. Do soutěže se přihlásilo 18 družstev. Ač počasí moc nepřálo, mladí hasiči se snažili podat co nejlepší výkon. Samozřejmě mezi nimi vládla nervozita a napětí, kdo z nich bude nejlepší. Děvčata i kluci vzorně rovnali savice, proudnice a další části výzbroje, dokonce někteří hlazením zaklínali mašinu, aby je při soutěži nezklamala. V každém družstvu účinkovalo sedm dětí, ale bylo vidět, že jsou opravdu cvičeny dobře. Kázeň byla bezchybná. O zajištění celého memoriálu se vzorně postarali členové dobrovolného hasičského sboru Míhoukovice za pomoci dobrovolného hasičského sboru Budišov. Soutěže skončily s těmito výsledky:

Na třetím místě se umístilo družstvo **Moravské Budějovice** s časem 18:75

Na druhém místě **Stareč** s časem 17:99

První bylo družstvo **Výčapy**, čas 17:71.

(Hasiči z Výčap byli nejmladšími účastníky soutěže)

Toto nedělní odpoledne bylo skutečně velmi pěkné a napínavé. Jen to nešťastné počasí, jistě by sluníčko přilákalo více diváků. I když to byla jenom soutěž, v duchu jsem si říkala: „Je dobře, že máme v obci hasiče.“ A měli bychom je podporovat i v době, kdy se nic neděje. Oheň i voda jsou dobří sluhové, ale zlí páni. O tom jsme se mohli přesvědčit při letošních hrozných povodních, kde i dobrovolní hasiči vykonali velký kus práce. Jsem ráda, že nás taková katastrofa nepotkala, ale věřím, že kdyby se tady něco takového přihodilo, jistě nás naši hasiči ochrání. A také jsem přesvědčena, že mladí hasiči z Mihoukovic budou dobrými pokračovateli v této záslužné práci.

Jarmila Ujčíková st.

Stop zlodějům v Budišově !

Rádi čteme v našem Budišovském zpravodaji dobré zprávy o rozvíjející se občanské slušnosti, ohleduplnosti a zvláště o vůli mladých žít poctivý, mravně hodnotný život. S pocitu znova oživené národní hrdosti a jakýmsi teplem v srdci přijímáme zprávy o hrdinech, kteří v současných zaplavených oblastech v Čechách nezištně pomáhají po krajní vypětí svých sil a psychických možností v záchraně životů i alespoň trošky majetků ohrožených lidí, kterým jinak hrozí přijít o vše. Tito lidé si skutečně zaslouhují naši úctu.

Na druhé straně povodňová katastrofa vynesla na povrch i opačný typ lidí – rozkrádačů povodňových pomoci, firmy i jednotlivce, kteří pod záminkou pomoci postiženým spekulují, jak tyto povodněmi zbitačelé oběti ještě více ozebračit. Nejsprostší tlupy rabujících lupičů se pouštěly do rozkrádání opuštěného majetku na evakuovaných

místech, který musely chránit rozsáhlé policejní síly, jež by jinak mohly sloužit ke zmírnění škod povodně.

Vnucuje se nám všem otázka, kde jsou kořeny tohoto protikladného jevu současné naší národní povahy, na jedné straně příkladná solidární obětavost s obětí národního neštěstí a na druhé straně touha toto neštěstí využít i za cenu osobního rizika k sobeckému obohacování.

Úvahou však dojdeme ke zjištění, že proti krádežím typu velkoměstské kriminality a bankovních loupeží jsme bezmocní, ale čemu se musíme činně bránit, je zlodějství v našem bezprostředním okolí. Všichni slušní lidé se musí proti projevům zlodějství ve svém okolí vzbouřit. Chápat je jako zlo, které je pak schopno rozložit celou společnost.

Žel i v našem poklidném Budišově a okolí projevují se aktivity místního zlodějství. Nejzávažnější jsou krádeže historicky vzácných a nenahraditelných plastik ze zámeckého areálu, ale ani krádeže květin z hrobů, které byly přineseny z úcty a lásky k zesnulým, nebo loupeže úrody zahrádek před sklizní a zahradního nábytku nelze podceňovat. Lidé se musí naučit vzájemně ochraňovat svůj majetek, zamezovat příležitostem ke krádežím, veřejným míněním, jako výchovným prostředkem, vyslovit pohrdání k těmto činům. Jednoduše a energicky dát těmto pachatelům na srozuměnou, že do slušné občanské společnosti nepatří, jejich místo že je v kriminále !

Současný technický věk změnil tvář našeho venkova k nepoznání, ale archaická poctivost a sousedská vzájemnost, jak ji ještě pamatují nejstarší z nás, kdy bylo možno ponechat hospodářské náčiní na poli přes noc a ráno pokračovat v práci, nebo kdy se většina dveří v hospodářství nezamykala, by neměly být zapomenuty, ale stát se cílem, který ostatně ještě v mnohých oblastech Evropy, do níž směřujeme, je běžným jevem.

~ M. V. ~

Parní lokomotiva v Budišově

V pátek 13. září
v 17 hod. přijela do
Budišova z brněnského
depa historická parní
lokomotiva, která táhla
několik vagonů. Jednalo se
o vyhlídkovou jízdu pro
zvané hosty a obchodní
partnery závodu Draka
Kabely s. r. o. z Velkého
Meziříčí. K odjezdu
historické parní
lokomotivy z Budišova do
Velkého Meziříčí došlo
v 18 hod.

Nám, nám, narodil se...

Člověk se narodí a hned křičí. Jsem tady dobře v Budišově, na Mihoukovicích, v Kundelově či v Rejdůvni? (ještě mluví – vlastně myslí – spisovně, ale později bude stejně říkat v Réduvni). Do jakého světa jsem se vyrodil? Chci jen trochu mléka, tepla, pozornosti a ... něhy.

A jejich matky a tátové? Radostně pózuji, kdysi malířům a nyní fotografům. Hrdě se chlubí svými potomky, kéž by to oběma vydrželo po celý život! Do očí jim sice nevidíš, protože je mají láskyplně upřené na dítě ve svém náručí. Ale z obrázků cítíš obrovskou víru, že své dítě dobře vychovají i ochrání. Že jim vytvoří skutečný domov a ony, ty jejich děti, až rodiče budou starí, postarají se zase o ně. Tak je to dáno od nepaměti a tak to má být!

Narození dítěte symbolizuje naději, že bude dál pokračovat lidský rod. Dává šanci, že vybudují svět lepší, ale musí za něj hodně bojovat i trpět. A jejich bolest ponесou i jejich matky. Stateční synové musí mít i statečné mámy!

Toto si zvláště uvědomujeme ve sváteční vánoční čas, kdy jsou rodiny pohromadě a lidé bývají citlivější a laskavější. Určitě přijímají tu sílu poselství Madony i všech matek světa, které dávají vzniknout novým životům. Za vydatné pomoci nás, mužů, sluší se připomenout i náš nepatrný podíl...

Míříme do doby fascinujícího vědeckého pokroku, který je tak slibný pro lepší kvalitu života. Ale i do období pokračující devastace přírody a mezilidských vztahů. Musíme se naučit řídit heslem: Mysleme globálně,

ale jednejmé lokálně. Proto přejme dětem z celého světa lepší život. A také pro ně, a právě tady, v Budišově, co nejvíce dobrého udělejme.

*Šedivé kočičky ještě
spí zachumlané
v pupencích a trpělivě
čekají na první včely.
Po bílém poli za
Zrádným kopcem běží
srna, rezavý bod na
pozadí tmavého lesa.
V břiše nese embryo
kolouška, jako příslib
budoucího života.
Probouzej se,
kamenité Horácko,
jaro sem zase přijde,
byť je teď jeho dech
ještě studený. Na
Pekařáku zase roztají
ledy a jeho hladina
vykvetě žlutými květy
pro naše potěšení...*

*Aleluja, jásejme!
Na Štědrý večer nad
hřebenem Brců proletí
kometa, ta hvězda
dobrých zpráv, aby
přinesla štěstí a pokoj
zdejšímu lidu i klid do
tohoto pozeňnaného
kraje...*

Ing. Rostislav Tesař

Z HISTORIE

Budišov ve vzpomínkách

Už od roku 1946, kdy jsem po náhlém úmrtí mé maminky, Heleny Davidové, narozené v Budišově, strávil u dědy a babičky celý rok, jsem tam pak jezdíval vždy o prázdninách, někdy i v zimě, na zabíjačku. Nevím už, jestli jsem se více těšil na dědu a babku, moje kamarády, nebo na jejich psa Puňťu.

Dnes jsem v důchodu, ale mám stále nevybledlé vzpomínky na ty krásné časy, kdy aut jezdilo málo, toužili jsme po dobrém kole, celý týden se těšili na nedělní kino v Sokolovně a největší pochoutkou byl krajíc chleba se sádlem. Někdy čerstvé mléko od našich krav, které jsme s bratránkem Milanem z Brna vodili na pastvu ke štrece. Ulice od nádraží až na městečko byla pro mě obrovskou, prázdnou dálnicí a malý domek č. 155 se mi zdál velký a jeho dvorek i zahrada obrovská.

Ve Studenci se přesedalo na parní vláček, pro mě ten nejhezčí. Celou cestu jsem se díval na nespočet remízku a lesíků kolem trati a když se v dáli objevila věž kostela, nabyl jsem jistoty, že skutečně jedeme do Budišova. Babička už vyhlížela z okna za záclonkou a děda seděl na lavičce před domkem s Puňt'ou a vítal mě vždy stejně: „Te kloko, tak už seš tade?“ Cítil jsem se tam doma! A moji kamarádi už také očekávali budoucí prázdninová dobrodružství.

Dodnes se mi vybavují rybníky z okolí. Ten na městečku jsme ale za rybník nepovažovali. V Horním tenkrát ještě žili raci a tam jsem se naučil plavat, když jsem neopatrně spadl ze štěpu do hluboké vody. Koupat jsme se chodili k Novému, z budišovské strany (dnes se tam už nekoupe) byly dva kameny na skákání do vody... jó, a dodnes se mi zdá, že nám celé prázdniny svítilo sluníčko. Rybník Pyšelák jsme od babičky měli zakázaný, asi že byl tuze velký a také daleko.

Kromě povinností nosit ze studny vodu, štípat dřevo, skočit několikrát za den nakoupit ke Kazdům nebo Janům pro zeleninu a večer škrábat brambory, jsme pořád něco podnikali. Spávali jsme na seně, ve stolařské dílně našeho dědy, nebo u Honzíků (Davidů) v ulici jsme kutili. Vyrobili jsme si také dřevěné pálky, oddrnili hřiště za Sokolovnou a hráli gumovým míčkem tenis. Možná, že to tenkrát byla vůbec první tenisová utkání v Budišově. Jen kluci Kašparovi z Opavy hráli opravdovou tenisovou raketou a vždy nás porazili. A tím naštvali.

Tak takové vzpomínky se mi stále častěji vybavují s jistou dávkou nostalgie a mohl bych popsat celé stránky. Teď občas přijedeme na návštěvu, na hrob prarodičů a samozřejmě zavzpomínat. Už od Kamenné mně manželka v autě napovídá to, co říkám snad tisíckrát doma, tak daleko od Budišova: Ach, ty krásné remízky, nikde jinde takové nejsou. Opakuje to po mě, protože jí stačí se na mě podívat a je jí jasné, jaké silné city prožívám a co se mi asi honí hlavou.

Budišove, děkuji za kus prožitého dětství i za tu partu uličníků, která vlastně, dnes značně zestárlá, existuje dodnes. Jsi jiný, než mám ve vzpomínkách, ale pořád jsi kusem mého života, na který rád vzpomínám. Jsi rodištěm i hrobem mých předků i mé maminky, kterou mi osud vzal tak brzo. Jsi stále v mém srdci!

*Ing. Josef Šenkýř, Zlín, Otrokovice
(kresba autor)*

Poznámky trochu detektivní...

V posledním čísle Budišovského zpravodaje 3/2002 na str. 43 je fotografie s nápisem Benzinová pumpa v Budišově. K tomu několik poznámek. Tato benzinová pumpa patřila firmě Excelsior a obsluhovali ji prodávající v obchodě u Pavlasů. Byla postavena asi v roce 1936, viz fotografii. Ve spodní válcovité části pumpy byla nádrž, do které se ručně přepumpovával benzin ze sudu, přikutáleného ze dvora obchodu. V horní části pumpy byly dva skleněné válce o obsahu 5 litrů s vyznačenými dílky po jednom litru. Když

přijel zákazník, obsluhující vzal v obchodě kliku a šel k pumpě. Klikla měla mírně prohnuté rameno a dřevěnou kuličku na konci do dlaně pro pohodlnější uchopení. Přišrouboval ji k pumpě a začal čerpat benzin do skleněného válce. Žádal-li zákazník například 10 litrů, obsluhující načerpal do válce 5 litrů, pootočil vypouštěcí páčkou a benzin vytékal hadicí do nádrže auta, zatímco pokračujícím pumpováním naplňoval skleněný válec druhý. Pak opět pootočil páčkou. Na samém vrcholu pumpy byla bílá skleněná koule s žárovkou uvnitř, která večer svítila. Na vývěsní tabuli byla oznamována cena benzínu. Ta byla v době před válkou 3,50 Kč za litr.

Možná si někdo řekne, pro koho že se před válkou a za války benzin v Budišově prodával. Trochu jsem si vzpomínal. Na koho jsem si vzpomněl, uvádím v abecedním pořadí. Byli to tito pánové: baron Baratta, majitel budišovského panství; Viktor Braun, obchodník s vepřovým dobytkem; zámečník Josef Černý; nákladní auto měl Jan Hedeja; pak to byl MUDr. Karel Kepřt, ten měl i svého šoféra; lékař MUDr. František Míček; správce lihovaru v Topole pan Novák; v Mihoukovicích hostinský a řezník Jaroslav Slabý, jenž měl také nákladní auto, které za války jezdilo na dřevoplyn, a konečně také hostinský a obchodník s dobytkem Jaroslav Souček. Značky aut, které tito pánové měli, nechť si laskavý čtenář sám nějak doplní, protože autor těchto poznámek se sám do dnešního dne nenaučil značky a typy motorových vozidel rozeznávat. V Budišově ovšem tehdy byla také celá řada motocyklů. Zvláště se mi vybavuje elegantní motocykl se sajdkárou, který vlastnil lesní správce Josef Fiala.

Nyní si všimněte dalších dvou fotografií, které pochází od budišovského rodáka a významného představitele světa žurnalistiky, vládního rady z I. republiky Ladislava Tvarůžka. Na obou panoramatických snímcích je budišovský městeček a na obou je zachycena benzinová pumpa – avšak bez skleněné bílé koule. Chybí i oznamovací tabule

o ceně benzínu, protože pumpa nebyla za války vždy otevřena, benzin byl na přiděl. Fotografie totiž pochází z roku 1942.

V tom roce, pravděpodobně byla sobota, koukám takhle v podvečer z okna na městeček, kde se právě připravovalo první i druhé mužstvo fotbalového klubu SK Budišov na zítřejší utkání. Byl tam téměř celý výkvět budišovské kopané a já sledoval výkony hráčů s nábožným obdivem. Tu se ke mně přitočila sestřenice z Prahy, která byla u nás na návštěvě, a pravila: „Tohle že je SK Budišov? Takhle hrají u nás kluci na dvoře činžovního domu!“ Náramně se mě to dotklo: „Holka hloupá, fotbalu nerozumí a vytahuje se, pomyslel jsem si. V tom letí prudce kopnutý míč a rovnou na benzinovou pumpu a již padají kusy bílého skla k zemi. A teď se stalo něco, co bývalo dříve docela normální, ale přesto to napíší. Neuběhlo snad ani půl minuty, když nešťastný hráč klepe u nás na okno, omlouvá se otci, a že škodu zaplatí. Nemusel platit nic a firma Excelsior dodala za nějaký čas kouli novou.

Znovu si prohlédněte oba snímky. Pocházejí ze stejného dne a stejné hodiny. Časový odstup mezi oběma nemůže být větší než 10 až 15 minut. Je to patrné např. z polohy stínu střechy na zdi Pavlasova domu. Nevím, jak to bude zřetelné na vytištěné fotografii, ale na originálech a s pomocí lupy o tom nemůže být nejmenší pochyby. A přesto, jaká proměna! Zatímco na prvním z obou je městeček liduprázdný, na druhém se to hemží dětmi. To právě začala ve škole, která byla odtud vzdálena jen několik desítek metrů, hlavní přestávka. Děti musely povinně opustit třídy, aby si zaskočily a nadýchaly se

čerstvého vzduchu. To bylo před šedesáti lety. Asi před pětadvaceti lety, když moje dvě děti chodily do základní školy v jednom malém moravském městě, směly o velké přestávce svačit, ne příliš nahlas se mezi sebou bavit a třídu směly opustit, jen když se jim chtělo na záchod.

Na poslední fotografii je již zmodernizovaná pumpa národního podniku Benzina z padesátých let. Byla ještě na ruční pohon, ale již s cisternou pod zemí. Benzin právě tankuje Antonín Chalupa, slavný útočník SK Budišov, hrající na pravém křídle. Kliky u pumpy se drží

*František Pavlas.
Fotografie Ladislav Tvarůžek*

Pár zajímavostí z matrik

V Budišovském zpravodaji (2/1999) byl článek o matce Alfonse Muchy. V matrice narozených budišovské farnosti jsem našel v tomto směru dva zajímavé záznamy. Dne 8. 6. 1813 se narodilo dítě Tomáši Malému, mlynáři „z Kundelova mlýna za budišovským zámkem“ a jeho ženě **Anně**, dceři Pavla Nováčka „z Mrnie u Valdíkova“. Dne 26. 12. 1814 se tomuto mlynáři a jeho ženě **Alžbětě**, dceři mlynáře Jana Ratkovského z mlýna u Omic, rosického panství, narodilo další dítě. Z toho je patrné, že Tomáš Malý byl v tu dobu znovu ženat (první žena Anna byla již mrtva). Z manželství s Alžbětou, roz. Ratkovskou, vzešla i Amalie, matka Alfonse Muchy.

Oba záznamy jsou zajímavé i z hlediska místopisného. V čísle zpravodaje 2/1999 je vzník Kundelova datován 1797, v příloze 1/2000 rokem 1799. Kundelovské osídlení je však ještě v prvních desetiletích 19. století různě opisováno. Např. roku 1819 se v zápisu narození Františky Švecové (3. 1.) jako místo narození uvádí „aus der Chalupen bei Kundelius Mühle“ (z chalup u Kundelova mlýna). Název „Mrnie an Valdikau“ je zmíněn například v roce 1806, když se vdávala Nováčková z č. 3. Jedná se nepochybně o samotu Doubrava, kde rod Mrňů žije dodnes.

Procházka budišovskými matrikami je poutavým, i když ne jednoduchým čtením. Nejstarší matriky byly psány v češtině, pak v latině, potom do roku 1870 německy, nakonec opět česky. Mladším generacím bude asi v matrikách větší potíže činit písmo. Jsou psány švabachem, pak kurentem, poslední svazky latinkou. Plánek dnešního Budišova, který byl velmi vhodnou přílohou jednoho z čísel zpravodaje, je podnětem k výzkumu, jak dlouho je který rod na daném domě usazen. Jen namátkou: Nováčci v č. 71 jsou zde zmiňováni již před více než 200 lety.

~ jz ~

Motto: Neznaje historii, lidových pověstí i nářečí, zdalipak jsi místní?

Kousek po kousku, a čím dál obtížněji, jak pamětníků ubývá, hledáme nedávnou minulost tohoto kraje. Marně jsem listoval knihou „Pověsti Třebíčska“ od Miroslava Hedbávného. Z desítek sebraných pověstí z tohoto regionu se ani jediná nevztahuje k Budišovu. Z nejbližšího okolí jedna vypráví o Kamenné, jedna o zřícenině hradu Dub u Tasova, jedna o Rudíkově. A pověsti, to je nejstarší paměť domova, obohacují náš vztah k místu, kde žijeme.

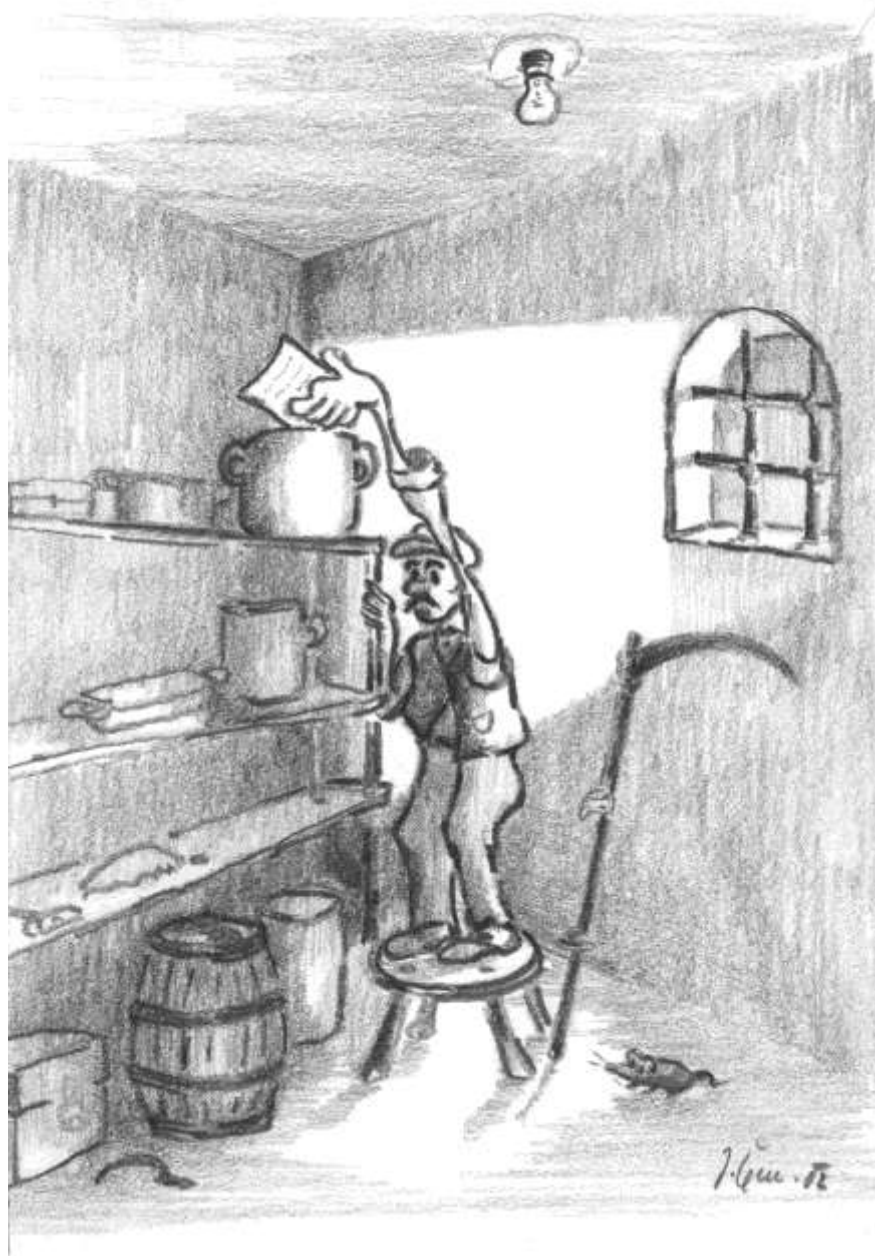
A tak si přečtěte, milí čtenáři Zpravodaje, druhou pověst, mající vztah k Budišovu.

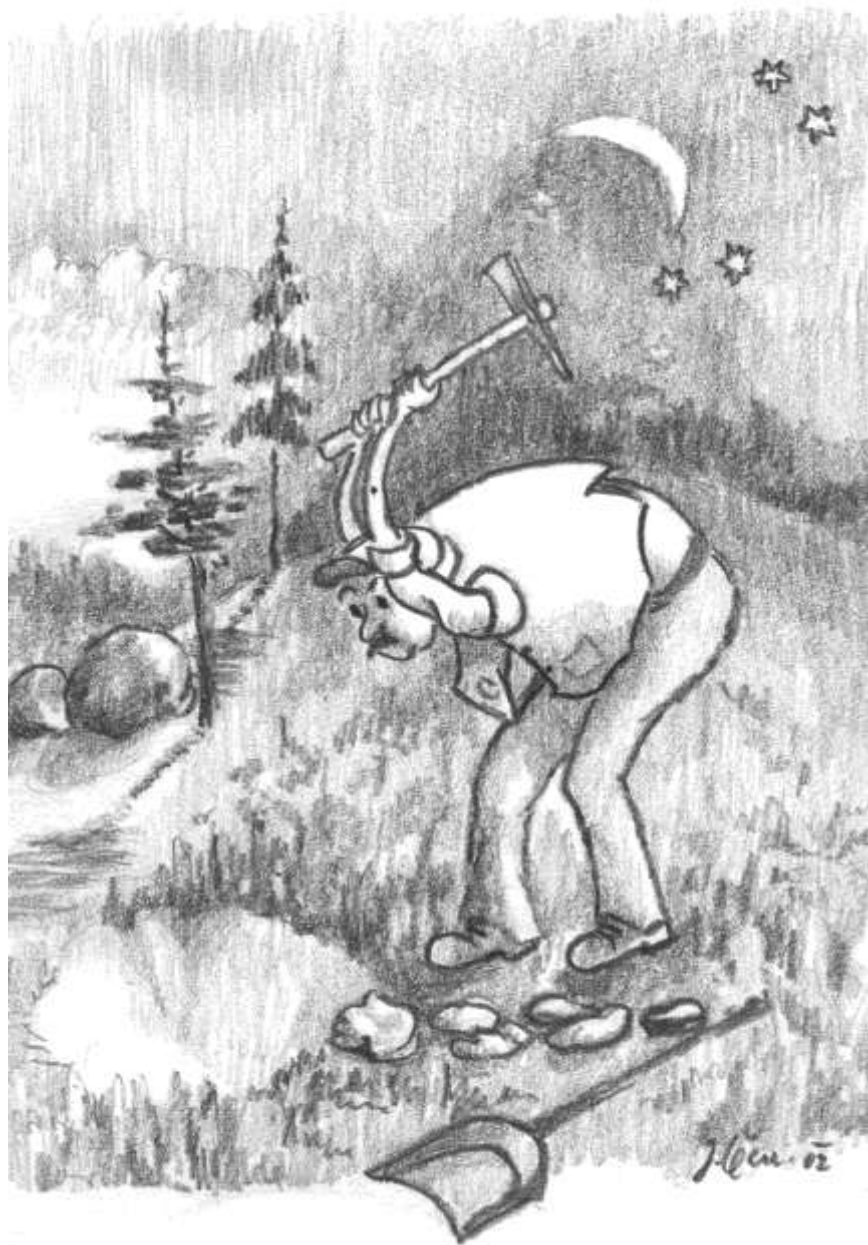
„Budišovské“ poklad

Pamatujete si ještě, kde se říká „U Kristiánů“? Tak tam se to stalo asi takto:

Sedlák Kristián začal mít problémy a vůbec si nevěděl rady. Manželství mu začalo jaksi haprovat, hospodářství jakbysmet a jeho syn, který měl po něm převzít grunt, si více hleděl zábavy než pluhu. A tak trávil stále delší čas v hospodě U Kostelecků a netečně zíral do püllitru piva, kde hledal pomoc. Chlapům se svěřovat nemohl, to dá rozum, ani panu faráři, na to zas neměl odvalu. A tak živořil se svými problémy, jako bez duše bloumal po Budišově a jen se trápil, jak to nějak líp „zavonačit“.

Jednou, bylo to v červnu a blížila se senoseč, hledal v komoře nové klínky na kosu. Při tom hledání našel v jedné prázdné sádelnici, která stála na polici, starý, zaprášený papír. Vyšel na dvůr a jen obtížně luštil, co tam stálo: „Kdo ten papír najde, toho štěstí najde. Musí ale na Brcách pilně vykopati kámen mudrců. Pak záleží na tom, aby ten moudrý kámen moudře využil.“ Místo podpisu jen jakýsi klikyhák. Sedlák Kristián se zaradoval. Kdo by nechtěl snadno přijít ke štěstí! Honem si pospíšil se senem, a jakmile je měl voňavě pod střechou, popadl krumpáč a kalup na Brca.

No jo, ale kde začít kopat? Vždyť kde v Budišově nejsou kameny? Začal tedy kopat tam, odkud viděl na věžní hodiny a kam později generace Budišováků vyvážely odpadky. Rukama ztvrdlýma od mozolů kopal a dřel do úmoru, jen se večerem od krumpáče jiskřilo. Obden mu kovář Škarek musel krumpáče překovávat a zakalit, jak je ztupil. Kristián se sice divil, že místo šedivé žuly, co je jí všude v Budišově plno, nacházel jakýsi červený kámen. Ale pořád žádný zajímavý, jakoby drahokam a proto určitě kouzelný! A kdo v Budišově něco kopal, ten dobře ví, jak vypadá ta naše rodná zem. Na rýč ornice a pak jen kámen a kámen. Jó, zprvu se sice ještě drolí, ale potom...

Hromady červeného kamene narůstaly, ale pořád nic. S trpkostí si pomyslel, jak ho ten zažloutlý papír zradil, a tak to místo zlostně nazval Zrádný kopec. On, sedlák Kristián, přece nemůže k ničemu přijít snadno, zažehral si ještě na svůj osud. Bylo mu těžko, jako by mu uletěli holubi, jeho chovatelská pýcha.

Teprve pak se svěřil manželce, moudré venkovské ženě, co ho trápí. Také si přečetla to poselství a poradila mu kopat na druhé straně Brců, tam, kde se dnes říká U elektriky, a když nic nenajde, ať jde dál, do Kalábrie. Musíš tomu víc věřit, povzbudila ho ještě, a udělala mu vydatnou večeři. Mezitím prošly žně, které také rychle zvládli, zvláště když začal pomáhal i syn, který se už nemohl dívat na to, jak se jeho táta dře. Společně dál kopali, mezi „votavama a bramborama“, a vykopali další hromady kamene. A kopali až do zimy, paní Kristiánová jim tam vždy donesla teplé jídlo a trochu ostré budišovské slivovičky na zahřátí.

Jednoho dne, bylo už těsně před Vánocemi, však to známe na vlastní kůži, všude plno sněhu, studený vítr z Brců a mráz jen jen lámat zkrhlé kosti, povídá syn: „Tati, v hospodě se nám chlapi smějů, jak furt kopem a co pré hledáme. Co jim mám povídat, dež už ani te tomo nevěříš. Tak sem jim řekl, že potřebujem kameni do základů, že budeme stavět nové chliv. A tudle mě zastavi Mézlik vod naproti, že be vod nás take trocho šutrů kópil, zjara bude přistavovat stodolo. Tak sem mu slibil pět fur. A take Nováček z Réduvni si už zamluvil a pré to hned zaplatijó.“

No, co vám mám dál povídat. Kámen mudrců sice nenašli, ale našel se táta se synem, kameni se dobře prodávalo, hospodářství při té dřině v lomech také zvládali a na statek se vrátila rodinná pohoda. A když pak spolu chodili Kristiánovi chlapi mezi budišovské chlapy ke Kosteleckům do hospody, nikdy neprozradili, co na Brcách skutečně hledali.

A na důkaz toho, že se doopravdy stalo, jak je psáno, jsou mnohé budišovské domy a zídky postaveny z červené jemnozrné žuly, zabarvené růžovým živcem, a také je z ní vydlážděná rampa na nádraží, dvory i strouhy, taras u parku se sochou Masaryka i průjezd na zámecké nádvoří.

„Šak se tam dite podívat a sami to uvidíte.“ Ale nenajít ten papír a nepřidat píli, bůh ví, jak by to vůbec dopadlo.

Osudu je zapotřebí pomoci a nikdy není pozdě. Takové mravní poučení jsem si z této budišovské pověsti vzal já. A vy?

*Zpracoval ing. Rostislav Tesař
Kresby Ing. Josef Šenkýř*

Z historie balinských mlýnů

Osada Baliny se nachází těsně za severní hranicí okresu třebičského nedaleko silnice z Třebíče do Velkého Meziříčí. Prvá písemná zmínka o Balinách je z roku 1317. Tohoto roku je uváděn horní mlýn, dnes Čermákův. Obec Baliny byla rozdělena, východní dolní Balina a západní horní Balinka, tyto obě osady měly dohromady 10 domů.

Počátkem 17. století byly v obci již dva mlýny, Čermákův horní a Dočkalův dolní. Na dolním mlýně byl v roce 1695 uváděn Dočkal Jiří a mlýn měl 2 složení a 1 pilu. Rod Dočkalův se na mlýně držel do konce 18. století. Na přelomu 18. a 19. století přechází mlýn do majetku Františka a Anny Rakovských. V roce 1814 se na mlýn přiznal Josef Vyskočil, po něm je na mlýně jeho syn Josef, okolo roku 1857, a dále Jan, poslední mlynář z rodu Vyskočilů, na dolním mlýně v Balinách provozuje mlýn. Byl to člověk podnikavý, pro případ nedostatku vody zřídil parní stroj. Tím mu vzrostly jeho provozní náklady na palivo. Když spotřeboval dřevo ve svých lesích, zadlužil se natolik, že mu hrozil prodej celého majetku. A tak se uchýlil k podvodu a pojištěné stavení se mlýnem zapálil. To však nezůstalo utajeno a byl postaven před soud. Byl odsouzen a přišel o všechny majetek. Kdy to přesně bylo, to nevíme, ale muselo to být v posledním desetiletí 19. století, neboť v roce 1890 je Jan Vyskočil mlynářem a majitelem dolního mlýna v Balinách.

V roce 1900 se na mlýně objevuje Ladislav Rumler z Frankova Zhořce. V roce 1911 mlýn koupil František Doležal z Uhřínova a ten mlýn modernizuje. Zbudoval malou elektrárnu poháněnou mlýnským kolem, která zásobila proudem celé Baliny, kromě Čermákova mlýna, až do roku 1946, kdy byly Baliny napojeny na státní síť. František

Doležal mlýn prodává v roce 1936 Janu Doležalovi z Balin č. 4. Jan Doležal nebyl mlynářem, a tak mlýn vedl jeho syn Cyril, který mlýn zakrátko zdědil a vybavil na tu dobu moderními stroji. Vyměnil válcové stolice, pořídil loupáčku, reformu na čištění krup a rovinné vysévače. Na začátku II. světové války byl mlýn odstaven a zapečetěn. Ale za krátkou dobu začal mlynář mlít mouku načerno bez porušení pečete. Až 8. února 1943 se ve mlýně objevila četnická kontrola a v násypkách odhalila rozemleté obilí. Mlynář byl odsouzen za porušení říšských zákonů na 18 měsíců. V roce 1944 se mlynář ve zbědovaném stavu vrátil z vězení. Mlýn byl v provozu s úředním povolením a obětavý mlynář mlel v nejnужnějších případech i načerno, a pokud měl, prodával i mouku. Po třech měsících mu hrozilo opět vězení, možná i koncentrační tábor, a tak se závčas ukryl u svého příbuzného Ludvíka Doležala v Balinách č. 32, odkud se přemístil do Bochovic, kde se ukrýval v domě rodiny Bohumila Doležala, který mu zbudoval dobrou skrýš. Po skončení II. světové války se mlynář Cyril Doležal mohl bez obav věnovat svému řemeslu. Zrušil pilu, která byla zastaralá a jednodílná, vodní kolo na horní vodu nahradil dvěma Francisovými turbínami, první o síle 20 kWh, druhá o síle 12 kWh. Mlýn byl jako soukromý do roku 1951. Do roku 1959 se nadále mlelo a po tomto roce končí provoz mlýna.

Budova mlýna spolu s vybavením zůstaly zachovány, aby ještě dlouhá léta mohly připomínat kolemjdoucím zánik kdysi slavného řemesla mlynářského.

Horní mlýn Čermákův se nachází na okraji Balin. Byl starší a první písemná zmínka o něm je z roku 1317. V roce 1657 na něm byl mlynářem Lukáš Čermák. Podle vyprávění stával původní mlýn o něco výš na druhé straně za řekou. Když vyhořel, byl mlýn postaven na místě, kde stojí dodnes, bylo to někdy po polovině 18. století. Starý rod Čermáků v Balinách vymřel v polovině 19. století. Vdova po posledním Čermákovi se v roce 1844 znovu provdala za truhláře Šmahela. V roce 1875 se do Balin přičlenil Eduard Čermák z čiměřského mlýna. Ten však nebyl v žádném příbuzenském poměru ke starému rodu. V té době měl mlýn 4 vodní kola, 2 mlecí složení, 1 špicovací složení, 4 stoupy na tlučení lněného

semene a zařízení na lisování oleje. Později byly pořízeny další 4 stoupy na přípravu krup. Špicovací složení bylo zařízení na zpracování prosa, konstrukčně se podobalo

mlecímu složení. Spodní mlecí kámen nahrazovala jílová plocha, pod níž se točil horní nízký běhoun. Třídění se až do poloviny 19. století provádělo ručně na sítěch. Po zavedení řemenů přidávali mlynáři pod mlecí podlahu větrák poháněný z řemeničky. Melivo třídil vítr tak, že padalo na prkennou desku válu. Nejbližše větráku padalo oloupané proso i jáhly, nejdále dopadala zrnka – zadina a slupky (omelky). Pro prodej se jáhly leštily a barvily kurkumou. Pro údržbu mlýna stála při mlýně kovářská dílna s veškerým zařízením, sem patřilo stolařské nářadí, soustruh na dřevo i kov a vrtačka. Po zrušení stup byl pořízen krupník zvaný holendr. Mohutný kámen tohoto zařízení se točil ve svislé poloze. Obvod lubu tvořil prosekáním zdrsněný plech uchycený na bočních kruzích, zhotovený ze dřeva a byl lemován kovovou obručí se šikmými zoubky. Do zoubků se opírala ráčna, která svým pohybem od vačky na hřídeli postrkovala lub. Lub se 4,5 krát za minutu otáčel proti směru otáčení kamene, jehož obvodová rychlost byla 16 m za minutu. Asi v roce 1895 bylo zastaralé mlecí složení zrušeno a pořízeno tzv. francouzské (kámen byl vyroben z křemene a cementu) od známé firmy Pohnětal Pardubice. Místo moučnice bylo pořízeno prosévací zařízení cylindr, šlo o laťkový válec potažený mlynářským hedvábím trojí hustoty. V roce 1907 bylo kamenné francouzské mlecí složení nahrazeno staršími válcovými stolicemi, pořízeny výtahy a špicovací zařízení zdokonaleno pomocí pohyblivých sít a otáčejícího se cylindru. Po Eduardu Čermákovi mlýn po I. světové válce převzal jeho syn stejného jména, který zrušil dosavadní čtyři vodní kola a pořídil jedno o větší síle a celou vodní výstroj od firmy Jeřábek – Velké Meziříčí. Po něm mlýn převzal jeho syn Miloslav a přestavěl v roce 1939 budovy pily. Také pořídil rámovou pilu od firmy Richard Jandl – Greifendorf.

Když v době nedostatku potravin za II. světové války vyměnil mlynář Čermák jednomu občanovi z Velkého Meziříčí žito za mouku a dotyčný byl přistižen německými orgány, byl mlynář odsouzen ke 30 dnům vězení. Mlýn byl v průběhu II. světové války úřady odstaven, pila zůstala v provozu celou válku. Po válce byl provoz mlýna obnoven. Mlýn byl poháněn kolem na tzv. horní vodu vysokým 3,5 m a širokým 2 m. Voda na vodní kolo byla vedena mlýnskou strouhou z jezu na řece Balince asi 0,5 km nad mlýnem. Jez byl vysoký 186 cm, v pozdějších letech po zastavení mlýna se rozpadl a o 60 m výš postavili sportovní rybáři jez z kamene a maznice.

K vybavení mlýna v době před jeho zastavením patřily: jedna loupačka, dvě válcové stolice s válci dlouhými 500 mm od firmy Jeřábek–Velké Meziříčí a jeden šrotovník. Mlela se pšenice a žito. Mlýn i s pilou byly úředním nařízením zastaveny roku 1951. Provoz pily byl však obnoven a budova mlýna přestavěna pro další záměry majitele.

K dalšímu mlýnu se vydáme do nedaleké Oslavice, kde na potoce Oslavička nebo také Hušťově potoce, pod dnes již neexistujícím rybníkem u silnice do Osového, stával Hušťův mlýn. Míval číslo popisné 30. Ve Vlastivědě moravské je uváděn jako samota Nebesín. První písemná zmínka o mlýně je z roku 1641, kdy byl na něm mlynář Jakub Hušť. V roce 1747 se na Hušťův mlýn přičlenil Josef Hamža. Posledním mlynářem byl pravděpodobně Petr Hamža, který mlýn prodal v roce 1813. Podle vyprávění to byl menší mlýn o jednom složení a vodním kole na tzv. horní vodu. Pravděpodobně se v upravené podobě zachoval jako obytný dům pod stejným popisným číslem.

Za středověku býval u Oslavičky mlýn, který patřil ke zdejšímu panskému dvoru, a stával pravděpodobně pod rybníkem Oslavičským nedaleko obce. Neměl však dlouhého trvání, v roce 1560 je již uváděn jako pustý.

Naše vyprávění končí s pocitem, že všechno změnil čas. Zůstala jen jména a Doležalův mlýn v Balínách podává svědectví o starých časech a zapomenutém řemesle.

Josef Mikulášek – podle Vladimira Makovského

ZE SVĚTA

Japonsko – díl 4.

Zápas sumo: Sumo je tradiční japonský sport. Kdysi jsem se setkal v českém tisku s popisem, že se jedná o „zápasy tloušťků“. Rád bych nyní vše uvedl na pravou míru. Ano, je pravda, že většina zápasníků má značné zásoby tuku. Je to za účelem zvýšení tělesné hmotnosti, protože je obtížnější pohnout protivníkem vážícím 160 kg než devadesátikilogramovým střížlíkem. Navíc se tuk hromadí u mužů převážně na břiše, což umožňuje snížení těžiště těla. Pod vrstvou tuku jsou však ukryty i silné svaly, jak dokumentuje přiložená fotografie, pořízená mojí manželkou. V popředí je

mladý zápasník s typickou stavbou těla pro sumo, za ním stojí nyní „služebně“ nejstarší zápasník v nejvyšší japonské divizi (38 let), který má sice méně tuku, ale právě proto je na něm dobře patrné vyvinuté svalstvo. Mimochodem, ty „zástěry“, které mají zápasníci oblečeny, označují, z které části země zápasník pochází a ke kterému klubu (stáji) přísluší. Před samotným zápasem tyto zástěry odkládají. Sumo je technický sport stejně jako judo nebo karate a má množství chvatů. Není to žádné pouhé „přetlačování se“, jak by se povrchně informovanému mohlo zdát. Já sám sumo rád sleduji. Zápasníci obětují tomuto sportu všechno, mnohdy i zdraví. Nedávno jsme měli v nemocnici mladého nadějného zápasníka s lehkou cukrovkou. Za normálních okolností bych doporučil takovému pacientovi v první řadě zhubnout. Jenže v případě zápasníka sumo to bohužel nepřichází do úvahy. Jinak kariéra v sumo obvykle končí těsně po třicítce, obvykle z důvodu poranění některého kloubu (převážně kolenního), který nevydrží nepřiměřené zatížení.

Pokud jste někdy sumo sledovali, určitě jste si všimli, že před zápasem protivníci několikrát vhadzují do ringu sůl. Kdysi byla sůl používána k čistění a bělení, takže tento rituál zhruba znamená „ať se ukáže čistší pravda, kdo z nás dvou je lepší“. Při příležitosti oslav státního svátku ČR na velvyslanectví v Tokiu jsem měl možnost se seznámit i s prvním profesionálním českým zápasníkem sumo v Japonsku. Je jím devatenáctiletý Pavel Bojar z Prahy. Zatím zápasí v nižší divizi, ale vede si celkem dobře. Při vstupu do světa sumo ale zápasník odkládá své občanské jméno a přijímá jméno jiné – takže nyní už vlastně nikoliv Pavel Bojar, ale Takanoyama. Pokud máte přístup k internetu, můžete vidět jeho fotografii například na anglicky psané stránce <http://shiroikuma.com/tourneys/2001/naruto-beya.htm>

Další oblíbené sporty: Pomineme-li tradiční japonské sporty jako je například kendo (boj s mečem) a lukostřelba, nejvíce oblíbený je zde fotbal a bohužel hlavně baseball. Říkám „bohužel“ proto, že jsem tomuto sportu nikdy nepřišel na chuť. Ačkoliv se mohu pyšnit titulem Ph.D., pravidla baseballu stále ještě přesahují meze mého chápání. Pokud ale náhodně zapnete televizi, tak nejčastěji ze všech sportů je vysílán právě baseball. Pro nesportovní typy – pozor, nepleťte si baseball s basketbalem. V baseballu jeden hráč nahazuje míček, druhý se ho snaží odpálkovat pálkou a pak utíká na metu.

Po olympijských hrách v Naganu mi v ČR někteří lidé říkali: „to museli Japonci koukat, jak jsme to všem nandali v hokeji“. Inu, moc nekoukali. Jediný zápas, který se vysílal celý, byl Kanada–USA, a to patrně proto, že přenos byl dobře zaplacen. Finále ČR–Rusko se vysílalo pouze zkrácené a bylo v TV hlavně z toho důvodu, že u toho utkání byl přítomen japonský císař. Japonci si prostě na hokej moc nepotrpí a jména Hašek nebo Jágr jim moc neříkají. A navíc, přenosy z mezinárodních sportovních událostí tady nejsou moc objektivní. Jejich neobjektivnost spočívá v tom, že je preferováno vysílání sportů, ve kterých má Japonsko úspěchy, takže nakonec jsem nabyl dojmu, že Japonci ty olympijské hry vlastně celé vyhráli. První vlaštovkou obratu k lepšímu bylo letošní mistrovství světa ve fotbale spolupořádané Jižní Koreou a Japonskem. Tehdy byly všechny zápasy celé poctivě odvysílány.

Mnozí z vás si jistě pamatují na brazilskou fotbalovou legendu přezdívanou Zico. Na sklonku kariéry hrál za japonský klub a nakonec se v Japonsku usadil natrvalo. Vidával jsem ho v televizi v ranních pořadech pro děti, kde učil základní ovládání míče a různé klíčky. Nyní po mistrovství světa se stal trenérem japonského reprezentačního týmu, tak uvidíme, jak mu to půjde.

Když už jsme u toho sportu, tak ještě krátká poznámka pro fanoušky kickboxu. Byl zde velice populární Andy Hug ze Švýcarska, šampion soutěže K–1. Zemřel však minulý rok na leukémii (druh rakoviny krve) zrovna v nemocnici, kde pracuji.

ČR a Japonsko: Průměrný Japonec má o České republice dost mlhavé povědomí. Pokud vyslovíte název ČR před starší generací, první reakce je obvykle „Zátopek“. Tento slavný český atlet snad přispěl k popularitě ČR v Japonsku dosud ze všech nejvíce. Mladší generace ví, že v Evropě existují země jako například Anglie, Německo a obzvláště Itálie, která je populárním cílem japonských dovolených. ČR často neznají, anebo se někteří rozpomenou na české sklo. Celkem příznačný je krátký rozhovor, který jsem absolvoval v pátek večer při čekání u přechodu pro chodce na světelný signál. Mírně podnapilý (konec pracovního týdne) mladý muž v obleku a kravatě se mě zeptal, odkud jsem. Moji odpověď komentoval slovy „hmm, Jugoslávie, tam je to teď špatné“.

Když jsem mu vysvětlil, že ČR neleží v Jugoslávii, krátce se zamyslel a prohlásil „no jo, Čechna, to musí být hrůza, ta válka“ a odkráčel na zelenou.

Maskovaný muž: Většinu z vás určitě ihned napadl Zorro mstitel, ale není to o něm. Muže i ženy s bílou maskou na obličejích zde běžně potkáte každý den. Kdysi jsem v ČR četl, že Japonci nosí ty masky kvůli smogu, ale to není pravda. Jsou to většinou lidé, kteří jsou nachlazení. Nachlazení se zde běžně přechází a nikdo nevyžaduje neschopenku. Smrkání do kapesníku je však neslušné a tak se hlenu vsakují do té masky ze speciálního savého materiálu, která se po použití vyhazuje. Další výhody jsou, že člověk nepřenáší infekci na ostatní, je v zimním období chráněn před vdechováním chladného vzduchu a v neposlední řadě má při práci obě ruce volné. Já jsem zde kolegům v nemocnici říkal, že oni asi nosí ty masky proto, aby primář nepoznal, jak se tváří, ale můj vtip se moc nesetkal s pochopením.

Flóra a fauna: Nyní na podzim se zde u většiny listnatých stromů zbarvují listy krásně do žluta a do červena, což je vždy předmětem obdivu a pozorování. Jak už jsem ale psal v předchozím dílu, Japonsko se rozkládá od jihu k severu, a tak červenání probíhá postupně. Protože obyvatelé Tokia toho z přírody moc nevidí, je v tomto období po předpovědi počasí v televizi předpověď červenání listů. Na obrazovce se objeví mapa Japonska s aktuálními barvami listů v dané oblasti, aby si tokijští pracovníci mohli naplánovat pěkný víkend. Mimochodem, nedávno jsem si mohl přivydělat. Jakožto státního příslušníka ČR mě kontaktovala reklamní agentura, jestli bych prý nechtěl propagovat unikátní pořad zakoupený přímo z České republiky. Až na místě jsem však zjistil, že se jedná o „Počasíčko“, takže jsem nabídku odmítl, protože pro lékaře v Japonsku dělat reklamu na polonahé dívky je nemyslitelné.

Ze zvířat ve volné přírodě jsou zajímavé opice, které v ČR nemáme. Často se nacházejí v turisticky přitažlivých místech. Po setkání s nimi jsem pochopil pravý význam výrazu „být drzý jako opice“. Udělal jsem totiž tu chybu, že jsem jedné dal kousek pomeranče. Okamžitě jich bylo kolem asi dvacet a dvě mě dokonce začaly tahat za nohavice. Dostal jsem docela strach, protože jsem věděl, že tyto opice někdy kousou a taky už jsem jednou viděl jednu opici mlátit klackem jinou. Odhodil jsem všechno jídlo, které jsem měl u sebe a zachránil se rychlým ústupem k silnici. V zimních měsících se opice často koupou (či vlastně spíše ohřívají) v horkých přírodních pramenech, kterých je v Japonsku díky sopečné činnosti hodně.

Vánoce, Vánoce přicházejí – pracujme přátelé, bych si mohl zaspívat. 24. a 25. prosinec jsou tady totiž běžné pracovní dny. Ale pondělí 23. je státní svátek u příležitosti narození japonského císaře. Rovněž tady oficiálně nemáme rok 2002, ale rok 14. Roky se totiž počítají vždy od začátku vlády nového císaře. V nemocnici už jsme objednávali pacienty ke kontrole i na příští rok, což bude rok 15. Kolikrát mě napadlo, jestli bych musel na všech těch papírech přepisovat datum, kdyby císař náhle zemřel, ale nikdy jsem se neodvážil nadřizeného na to zeptat.

Silvestrovská perlička na konec: Články do Zpravodaje píšu na počítači, který nemá češtinu a tak si ji z toho důvodu stahuji z internetu. Nedávno jsem s tím však měl problémy a tak jsem tento článek nejprve napsal bez interpunkce a až později jsem háčky a čárky pracně doplňoval. Při této činnosti mě vyrušila manželka (Japonka), která se mě bezelstně ptala, proč tam dávám ty divné znaky a proč to nepošlu bez nich, když stejně

máme s angličtinou společnou abecedu. Tak jsem jí musel vysvětlit, že by se to v Budišově mohlo setkat s nepochopením, obzvláště u učitelů češtiny na základní škole.

MUDr. Igor Šútovský, Ph.D. (Pokračování příště)

Z PŘÍRODY

Zámecký park v Budišově u Třebíče a jeho bibliografie

Zámecký park v Budišově u Třebíče je charakterizován více autory následujícími charakteristikami: rozloha – 9,8815 ha, nadmořská výška – 450 m, počet druhů, variet a forem jehličnanů – 7, listnáčů – 39. Toto jsou ovšem ty nejzákladnější informace o tomto významném zámeckém parku, který se rozkládá u barokního zámku z let 1719 až 1721. Více je obsaženo v dílech, uvedených v bibliografii. Proto dále jen stručně.

Vlastní zámek prošel složitým vývojem. Byl centrem menšího panství. Na výstavbě a přestavbách zámku se podílelo několik významných architektů, stavitelů, malířů a sochařů. Totéž se týká zámeckého parku a jeho sochařské výzdoby. Park byl rovněž založen v I. polovině 18. století a zámek s ním byl spojen dlouhým schodišťovým koridorem. Zámecký park byl původně založen rovněž na barokní osnově a byl rozvržen do rovnoběžných cest a členěn stříhanými alejemi na větší množství bosketu se sochařskou výzdobou. Ústřední alej byla zakončena vodní nádrží. Parter před zámkem byl přebudován v I. třetině 19. století v romantickou krajinářskou úpravu (tzv. anglikanizace). Původní aleje byly ponechány. K parku přiléhaly 3 rybníky a vše bylo spojeno s obcí stromořadím. V dnešní době je areál parku bohužel nevhodně doplněn ovocnými výsadbami. Původní koncepce architektonického řešení parku byla postupně narušována již v průběhu 2. poloviny 19. století. Podle některých autorů byl velký soubor soch ze zámeckého parku v té době přenesen do zámeckého parku v Jevišovicích na Znojemsku. V roce 1981 se přistoupilo k částečné rekonstrukci parku. V roce 1996 zpracovala Eva Damcová studii na obnovu zámeckého parku.

Ještě dnes se najde v parku mnoho hodnotných dřevin, které mají cenu jak botanicou, tak estetickou. Dosud jsou v parku zajímavá zákoutí a průhledy na zámek. Mezi jehličnany vyniká jedle balzámová, původem ze Severní Ameriky. Tento 16 m vysoký strom s pěknou špičatě kuželovitou korunou je plodný. Dále stojí za zmínku jedle stejnobarvá s bohatou plodností a klíčivostí semen. Jedná se o sadovnický cenný prvek. Z jehličnanů lze jmenovat ještě borovici limbu a douglasku tisolistou. Z listnáčů vyniká mohutný 32 m vysoký tulipánovník liliokvětý, beztrnná forma dřevozce trojtrnného, 11 m vysoký kaštanovník jedlý a vzácný převislý jasan ztepilý. Budišovský zámecký park představuje dodnes krásný, zajímavý a hodnotný kout Českomoravské vrchoviny.

Bibliografie:

Hieke K., 1972: Dřeviny zámeckých parků trebičského okresu. Sborník ÚVTI, Zahradnictví, 3/4: 225-240.

Hieke K., 1976: Dřeviny zámeckých parků Jihomoravského kraje. Acta Průhoniana, 34: 1-177.

Hieke K., 1985: Moravské zámecké parky a jejich dřeviny. SZN, Praha.

- Kříž Z. (ed.), 1976: Významné parky Jihomoravského kraje. Blok, Brno.
- Neumann J., 1993: Zu den Anfängen Georg Raphael Donner. Unbekannte Werke Georg Raphael Donner's n Budischau. Ars, 1: 1-45.
- Němeček V., Boček M., Horký F., Šoukal J.: Budišov u Třebíče, městečko Vysočiny. Budišov.
- Pacáková-Hošťálková B. (ed.), 1999: Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha.
- Plaček M., 1996: Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha
- Prokop A., 1904: Die Markgrafschaft Mähren in kunstgeschichtlicher Beziehung I - IV. Wien.
- Šabacký J., 1969: Několik poznámek z revize historických zahrad na třebíčském okrese (předběžné sdělení). Zprávy Arboreta Nový Dvůr č. 9/1969, Nový Dvůr.

RNDr. František Hanák

Kavky obecné v zámeckém parku v Budišově u Třebíče – přírodní zajímavost

Kavka obecná (*Corvus monedula*) hnízdí v České republice v nížinách i pahorkatinách. Do vyšších poloh vystupuje jen zřídka. V osmdesátých a devadesátých letech byl zaznamenán v ČR 7% pokles její početnosti. Kavky žijí po většinu roku pospolitě a v koloniích také hnízdí. Pro zahnízdění si vybírají nejčastěji dutiny starých stromů, zejména listnatých, ale také skalní výklenky, vysoké komíny, zříceniny nebo umělé budky. Nejčastěji jsou hnízda budována ve výšce od 5 do 15 m, na budovách a kostelních věžích i ve výšce 35 až 40 m. Někdy si zakládají kolonie i ve starých lesních porostech, alejích a starých parcích. Kavky obecné jsou všežravci a u dospělých převládá celoročně rostlinná potrava. V květnu, v období krmení mladých, se podíl mezi rostlinnou a živočišnou potravou vyrovnává. V žaludku kavek bychom našli zrna obilí, semena, spadané ovoce, brouky, jejich larvy i kukly, housenky motýlů, další hmyz., červy, měkkýše a další bezobratlé živočichy.

V posledních desetiletích docházelo k poklesu početnosti kavek. Negativní dopad na populace kavek mělo používání pesticidů, což vedlo při jejich velkoplošné aplikaci ke snížení počtu hmyzu a tím také potravy kavek. Bez hmyzí potravy nemají kavky šanci dosáhnout dospělosti. Bylo zjištěno, že existuje souvislost mezi způsobem obhospodařování zemědělské půdy a početností kavky obecné. Přestože se situace v zemědělské krajině v tomto směru zlepšila, důsledky dlouhodobého působení škodlivých činitelů přetrvávají. Alespoň trochu je potěšitelné, že se mírně zvyšuje počet kavek ve městech. Kavka je pták velmi přizpůsobivý a naučila se sbírat potravu v městských ulicích, v okolí odpadkových košů, popelnic a kontejnerů a na skládkách odpadků. Neméně důležitou roli v ovlivňování počtu kavek hraje také dostatek hnízdních příležitostí – různých dutin ve stromech, výklenků ve zdech výškových budov apod. Pokud zmizí z krajiny aleje, háje a parky se starými dutými stromy, kavky nemají kde zahnízdit a stěhují se jinam. Dá se říci, že kavky jsou dnes vzácnými a ohroženými ptáky.

To se zatím ale netýká kolonie kavek obecných v budišovském zámeckém parku. Ten poskytuje kavkám dostatek hnízdních možností a okolní zemědělská krajina dostatek potravy. V parku je nejméně 200 dutin vhodných pro zahnízdění kavek. Přesto zde byl

jejich stav poměrně nízký tak, jak v celé ČR, a v devadesátých letech se dokonce snižoval. Svědčí o tom následující tabulka.

Rok	Počet obsazených hnízd v zámeckém parku
1992	19
1996	17
2001	14
2002	21

Jak vidíme z tabulky, zvýšil se v roce 2002 počet obsazených hnízd. To je jistě potěšitelné, ale nelze říci s určitostí, jestli jde o setrvalý stav. Tyto údaje, popř. další zvýšení početnosti obsazených hnízd, přinesou příští léta. To je svázáno samozřejmě s velkoplošnou ochranou kavky obecné, která je založena na ochraně starých doupných stromů, starých alejí a porostů, na ochraně vlastních hnízd, vyvěšování budek pro kavky, zvyšování počtu větších druhů hmyzu, vyloučení pokládání otrávených vajec do přírody myslivci a omezení používání pesticidů a insekticidů. V roce 2001 byla kavka obecná vyhlášena Českou společností ornitologickou ptákem roku.

RNDr. František Hanák

Zimní společenstvo ptáků v zámeckém parku v Budišově u Třebíče

O hnízdním společenství ptáků jsme si toho řekli již více, dokonce i o jeho změnách za posledních deset let. Zajímavé je ovšem také zimní společenstvo ptáků (zimní ornitocenóza). V ornitologii se považuje za zimní období časový úsek od listopadu do února.

V několika zimních obdobích bylo v zámeckém parku zaznamenáno 41 druhů ptáků v při hustotě 95 jedinců na plochu parku. V zimním období byly dominantními druhy brkoslav severní, havran polní, vrabec domácí a čížek lesní. Z dalších zajímavých druhů zde byly zjištěny následující druhy ptáků: káně rousná, sýček obecný, kalous ušatý, datel černý, žluna šedá, drozdi kvíčala a brávník, sýkory parukářka a úhelniček, mlynařík dlouhoocasý, šoupálek dlouhoprstý i krátkoprstý, jikavec severní, křivka obecná a hýl obecný.

Výsledky získané v budišovském zámeckém parku jsou srovnatelné se zimními ptačími společenství jiných zachovalých zámeckých parků (např. v Konopišti nebo Průhonících). Závěrem lze říci, že zámecký park v Budišově u Třebíče je významným centrem řady druhů ptáků. Druhové složení má přirozený charakter a je relativně stabilní. Zbývá konstatovat, že zjištěné výsledky dokumentují podobně jako výsledky ornitologického výzkumu v hnízdním období ekologickou hodnotu území zámeckého parku ve vztahu k okolní krajině.

RNDr. František Hanák

Nevšední zážitek

Začátek července letošního roku byl velmi horký. Večerní teplota byla vysoká a ani otevřená okna nesnižovala horko v místnostech. Usínalo se velmi špatně. Denně po 22. hodině do ticha teplé noci se ozývaly asi v desetivteřinových intervalech podivné

zvuky z okolní zahrady. Nemohla jsem zjistit, co je to, nejsem žádný znalec jako byl můj manžel.

Jedné noci, kdy horko nedalo usnout, jsem z otevřeného okna pozorovala naši tichou a osvětlenou ulici. Z okolí se ozývaly pravidelně zvuky, každý v trochu jiné tónině, a já stále nevěděla o kterého živočicha se jedná.

Náhle od zámeckého parku, nízko nad osvětlenou cestou, neslyšně letěl velký pták a usedl na tyč našeho balkonu. Jako bleskem se mně rozsvítilo v paměti – je to sova (puštíková obecná), která učí svá tři mláďata lovit. Sova přesně věděla, kde které mládě je, a byla zřejmě spokojena. Mláďata dodržovala stanovená pravidla. Soví máma na balkoně byla dirigentem soviího orchestru a malé sovičky se řídily naučeným partem. Šla jsem spát s hřejivým pocitem štěstí, kterého se mně od přírody dostalo.

Cvičení trvalo asi 10 dní, pak se vyučené sovičky již neozývaly a nic nerušilo noční klid.

Hodně štěstí milé sovičky a díky vám za hezký zážitek.

Věra Guthová

Sněhové vločky padají a děti nadšeně křičí – hurá Vánoce, silvestr, prázdniny, zima !!!

Už je to tady zase – Vánoce, Nový rok, a jsme zase o rok starší, povzdechnou si dospělí.

A co paní příroda? Ta se poslušně pravidelně ukládá ke svému spánku, někdy s peřinou, samozřejmě sněhovou, někdy bez ní, ale nenařiká si a vždy se s vrtochy počasí vypořádá. My, milovníci všeho zeleného, už dávno máme vše řádně zazimováno. Růže už máme mírně přistříhnuté, zahrnuté zeminou, případně obalené chvojím (po vichřicích je v lesích na zemi větví popadaných dost). Chvojím máme přikryté i choulostivější trvalky, skalničky i menší okrasné keře, které ne vždy dobře zvládnou naše zimní klima. Jehličnany, vždyzelené dřeviny, rododendrony před zimou pořádně zalijeme, „žijí“ i v zimě. Jestli vyjde sluníčko i v lednu, únoru a teploty budou pár dní nad nulou, zalévejme tyto dřeviny znovu. Případný velký mráz nám nahání strach, ale většinou rostlin neuškodí, spíše naopak. Za těchto velkých mrazů hynou škůdci, kteří nám pak ve vegetačním období působí škody na našich výpěstcích. Daleko horší nežli tuhý mráz je pro rostliny zima mírná s kolísavými teplotami. To už ani ta rostlina neví, jestli začíná jaro, nebo bude ještě zima. Nyní se v klidu můžeme vrhnout na péči o naše domácí pokojové květiny. Rostliny, které jsme přes léto letnili na dvoře či balkoně, můžeme mírně sestříhnout, abychom je pak hlouběji ostříhali v předjaří. Mezi tyto rostliny patří ibišky, fuchsie, durmany, olověnci a další. Nejvhodnější umístění pro tyto rostliny v zimním období je chladná a světlá místnost. Ostatním pokojovým rostlinám v topném období, kdy máme v bytech suchý vzduch, dopřejeme trochu rosy z postříkovače, nejlépe měkkou vodou, aby na listech nezůstaly stopy po vysrážených solích z vody tvrdé, studniční. Voda na zalévání přímo z vodovodu také není moc vhodná – vzpomeňte si, ani nám se nelíbí studená sprcha. V tomto čase se na listech pokojových rostlin velmi často začínají objevovat svlušky, které mají rády teplo a sucho. Projeví se tím, že listy rostlin mají stříbrnou barvu, na spodní straně se vyskytují pavučinky a pohybují drobní „pavoučci“. Dalšími běžnými, ale významnými škůdci jsou trásněnky – jejich přítomnost

se projevuje podobně jako u svilušek, dále pak molice – „bílé mušky“, mšice – všichni tito škůdci se dají úspěšně odstranit postřiky.

Zimní čas a Vánoce nás mohou inspirovat ke zkrášlování našich bytů. Aranžování vánočních svícňů, misek, kytiček – s použitím různých materiálů a motivů. V současnosti je uměním vkusně nazdobit vánoční stromeček, neboť v obchodech na nás čeká taková spousta ozdůbek, že je těžké vybrat si. Asi obecně platí, že někdy méně je více.

A co se stromečkem po Vánocích? Samozřejmě myslím ty stromky, které od pozdního podzimu systematicky připravujeme na jeho vánoční úkol, stromečky v květináčích. Postupným zvyšováním teploty (umísťujeme ho postupně do teplejších a teplejších částí domu) a samozřejmě dostatkem světla a zaléváním si rostlinu připravíme na pobyt v našem obývacím pokoji. Úplně stejně, jen v opačném pořadí, postupujeme, až rostlinu zvykáme na venkovní klima. Nikdy živý stromek po Vánocích nevyhazujte ven na mráz – nepřežil by to.

V prosinci začínají nakvétat oblíbené vánoční kaktusy a vánoční hvězdy, jejichž červeně, růžově nebo žlutě zbarvené listy jsou tím, co právem obdivujeme na těchto rostlinách, a tím, čím nám dělají ozdobu na svátečním stole. Všechny tyto rostliny se květem hodně vysilují, a proto jim dopřejeme nějaké to hnojivo na posílněnou. U vánoční hvězdy mějte na paměti, že je to rostlina sezónní, příležitostná, a že dopěstovat ji i v příštích letech do stejné krásy jako při nákupu je prakticky nemožné. Je to rostlina, která potřebuje zvláštní teplotní a světelný režim – o tom možná někdy přišť. Ostatní pokojové rostliny přihnojujeme buď mírně, nebo vůbec a necháme je „odpočinout si“. Při zbytečném zimním přihnojování se nám rostliny vytahují a mnohdy ztrácejí svůj přirozený tvar a vzrůst, který jsme často celou vegetaci pracně budovali. Pokud to nastane, pomůže asi jediná rada – seřízněte je a snažte se je držet při nižší závlivce na světlém a chladnějším místě.

I vy si přes zimní měsíce odpočiňte a načerpejte nové síly na jaro, kde jich bude určitě na zahradě třeba.

My Vám přejeme krásné prožití svátečních dnů, hodně zdraví, porozumění a lásky do nového roku.

Ing. Ladislav Molnár

KULTURA

Kytice orchidejí

V půli září jsme se rozhodli navštívit koncert vážné hudby konaný v Kamenném sále v Třebíči. Jezdíme sem rádi, jelikož zde máme možnost seznámit se s díly klasických i novodobých skladatelů v provedení špičkových umělců. Každé takové setkání je zážitkem a svátkem zároveň a nic na tom nemění ani několik desítek schodů, které musíme na invalidním vozíku překonat.

V podání souboru Pearl Trio, jež tvoří japonská klavíristka Rumi Itoh, houslista Bohumil Smejkal a violoncellista Antonín Gál, jsme v první půli měli možnost vyslechnout Klavírní trio f–moll, op. 65 od Antonína Dvořáka. Po přestávce, během které se Rumi Itoh převlékla do tradičního japonského oděvu kimona, zazněly úpravy tří japonských lidových písní a částí skladeb P. I. Čajkovského a Bohuslava Martinů.

Zasloužený potlesk po závěrečné skladbě, během kterého byli umělcům předány kytice, nebral konce. Došlo i na přídavky, po kterých se museli hudebníci ještě několikrát vracet. Při jednom z návratů se v rukou Rumi Itoh objevila kytice orchidejí, kterou dostala od pořadatelů. Několikrát se před obecnstvem poklonila a najednou se otočila a drobnými krůčky kráčela ke mně. Těsně přede mnou se uklonila, předala mi svoji kytici a řekla – děkuji. Ještě jednou se uklonila a odcházela ve svém kimonu zpět před obecnstvo.

Až doma jsem se trochu vzpamatoval a uvědomil si, co se vlastně stalo – došlo k radostnému setkání duší. Svědkem tohoto setkání byli i všichni v sále, jejichž hluboký umělecký zážitek byl umocněn tímto gestem.

Karel Pavlíček

Pohled z mostu

V nadcházejícím vánočním čase přijde vhod pěkná kniha. Jednou z nich může být Pohled z mostu, jejímž autorem je Karel Švestka z Tasova. Vydalo ji nakladatelství Sursum v Tišnově v roce 2002.

Pohled Karla Švestky je v této knize pronikavý a hluboký, takže se mnohdy dostane až na samé dno řeky Oslavy, s jejímiž vodami jsou spjaty osudy mlynářských rodin Stejskalů, Jelínků a Řiháků a nejen jejich, ale i chalupářů, především z Brna, kteří sem jezdí.

Karel Švestka se ve vzpomínkách vrací i do svých dětských let a dospívání, a to především proto, aby mohl dopovědět příběhy, jež započaly v tomto období. V jednom z těchto příběhů je scéna, jež se odehrává na starém tasovském hřbitově. Karel Švestka je zde svědkem, jak v mlze a pod rouškou tmy je příbuznými zahrabávána do jednoho z hrobů urna s popelem jeho kamaráda z dětství. Po letech tak došlo k jejich poslednímu shledání.

Většina příběhů (lépe řečeno setkání) jde až na „kost“. Karel Švestka nám v nich podává svou ruku. Kdo ji přijme, ucítí, že je drsná a teplá zároveň.

Karel Pavlíček

Člověk se narodí svoboděn – a všude je v poutech.

Žádnému člověku nedává příroda moc nad jeho bližním. Ze síly také žádné právo neplyne. A tak zůstává společenská úmluva jedinou základnou veškeré zákonité moci mezi lidmi.

J. J. Rousseau – Rada moudrých

SPORT

Fotbalové A–mužstvo skončilo po podzimní části okresní soutěže sezóny 2002/2003 na druhém místě se ztrátou deseti bodů na vedoucí Rudíkov. K této ztrátě došlo vinou několika nešťastně prohraných utkání na domácím hřišti (resp. na hřišti v Nárámči, kde se utkání pro nezpůsobilý terén hřiště budišovského musela odehrát) a především kvůli prohře 3:0 s Rudíkovem ve vzájemné střetnutí na hřišti v Budišově.

Mužstvo hrálo v tomto složení:

horní řada zleva: trenér Jan Dostál, Jiří Patočka, Pavel Karas, David Kašpar, Lukáš Komínek, Pavel Tesař, Pavel Dítě, David Dítě a asistent trenéra Petr Piňos
klečící zleva: Vladimír Večeřa, Richard Ležák, Pavel Dostál, Ludvík Carda, Roman Vašíček, Lukáš Chalupa a Petr Tesař
ležící: Josef Karas

POČASÍ

Celkové množství srážek v měsících

září	48,3 mm
říjen	79,1 mm
listopad	58,2 mm

OHLASY

Milá Sidonie!

Konečně jsem našla spřízněnou duši, které není lhostejné, jak se mluví a jak se používá naše čeština. Souhlasím s Vaším názorem v celém rozsahu.

Mám také připomínky. Co říkáte, milá Sidonie, na používání nyní tak moderních slov – v podstatě, nicméně a prostě! Ve všech mediích je používají redaktoři, politici, moderátoři i jejich hosté tak často, že je to neúnosné. A co říkáte na „nasazování hráčů na sportovní utkání“? Odporuje to významu tohoto slovesa (nasazuje se čepice, klobouk, nebo kvočna na vejce), a přesto to nikomu nevadí.

Co dodat k tomu, že vysokoškolsky vzdělaný redaktor v televizním pořadu Naostro použije u podstatného jména mužského rodu 7. pád rodu ženského a ani se neopraví?

A co na to Ústav pro jazyk český – mlčí. Budete bojovat dál?

Věra Guthová

Ještě jednou „tanky“

Fotografie odstavených německých tanků na budišovském nádraží uveřejněné v jednom z minulých čísel zpravodaje ve mně vyvolaly vzpomínku na dětství. Pamatuji si na dva německé tanky na louce naproti Vítovým při výjezdu z Hodova na Budišov. Důkazem toho je fotografie jednoho z nich, který stál přes silnici přímo naproti Vítovým. Laufem (sedíme na něm s mým bratrem Josefem) byl otočený k silnici a skončil zde

pravděpodobně po zásahu pancéřovou pěstí, která byla odpálena od Klapalových. Druhý z tanků stál na stejné louce asi 100 m od tanku na fotografii směrem ke Smejkalovu kříží.

Jiří Voborný

Poděkování

Dovoluji si touto cestou poděkovat paní MUDr. Marii Bednářové za ošetření v její zubní ordinaci. Zvláště chci poděkovat za vysokou odbornou úroveň a lidský přístup, který dělá z tohoto obávaného místa příjemné prostředí.

Petr Kosina, Budišov

Mám velikou radost, že je takový zájem o Budišovský zpravodaj. Zvláště naše starší generace je nadšená. Při čtení zpravodaje si vzpomínáme, jak to bylo za našich mladých let. Někdy musíme vzpomínat a zároveň si uvědomujeme, jak to je teď v Budišově pěkné. Také kazeta o budišovské minulosti a současnosti je překrásná. Chci poděkovat všem, kteří se na této kazetě podíleli.

Zvláště chci poděkovat p. Karlu Pavlíčkovi a jeho spolupracovníkům za sestavování zpravodaje, který našel cestu do celé naší republiky a také zahraničí. Když jsme měli sraz, spolužáci si četli některá čísla a byli nadšeni. Také oni vyslovili díky za tuto snahu.

Ještě jednou díky.

M. Ch.

OPRAVY V ČÍSLE 3/2002

Příloha: Oslavy v Budišově roku 2002 – na str. XVII – na fotografii stojí druhá zleva paní *M. Netiková*, jež je zde chybně uvedena pod svým příjmením (*Cardová*) za svobodna.

Z fotografického archívu
tentokráte Budišova nad Budišovkou

celkový pohled / tabáková továrna / nábřeží Budišovky

**Obecní úřad v Budišově
a redakce Budišovského zpravodaje
přeje všem čtenářům zpravodaje
pokojné prožití svátků vánočních
a požehnaný nový rok 2003.**

PŘÍLOHA 4/2002: Zimní Budišov (fotografie Leoše Klímy)

Budišovský zpravodaj č. 4/2002

Vychází čtvrtletně. Ev. č. min. kultury MK ČR E 11643

V prodeji: Noviny, Helena Kafoňková; Ko-Text, Helena Kostecká; Obuv, hračky, Lidka Poskočilová; Zelenina, Petr Kosina; Potraviný ZD Budišov, Zdeňka Nováčková.

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Cena Zpravodaje: 10,- Kč

Vydává: Obecní úřad Budišov, IČO 00289159, tel. 568 875 110, e-mail: ou.budisov@horacko.cz

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 568 875 212),

Mgr. Jirí Horák.

Vyšlo v Budišově dne 15. 12. 2002

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s.r.o., Velké Meziříčí

Uzávěrka tohoto čísla 15. listopadu 2002

Uzávěrka příštího čísla 28. února 2003

SUPERMARKET KOSINA

www.kosi.cz **Autorizovaný prodejce chovatelských krmiv**

Vážení zakazníci, dovoluji si Vám popřát hezké prožití vánočních svátků, hodně štěstí a hlavně klid a pohodu.

Chci Vám rovněž poděkovat za přízeň, kterou jste mi zachovali v letošním roce a díky níž se mi podařilo získat pro Vás množstevní slevy a připravovat nejrůznější akce. Děk patří také těm internetovým. I když z počátku jsem podcenil Váš zájem a některé objednávky musely být plněny v náhradních termínech.

I v příštím roce pro Vás budou připraveny akce, kdy Vám budou poskytovány slevy až 50% na vybrané druhy krmiv. Otevírací doba během svátků a nejen vánočních bude zveřejněna na internetu.

S úctou a pozdravem... Petr Kosina

FORTICAN

10kg - granulát
Kvalitní španělské krmivo
pro dospělé psy v běžné
zátěži.

189.90 Kč

MIKEŠ

10 kg - granulát
Stelivo, pro kočku
domáči

59.90 Kč

N1 MB

25 kg - granulát
Krmná směs
pro užitkově
nosnice

199.90 Kč

KDV MB

25 kg - granulát
Krmná směs pro chov
domácích králíků
s kokcidiostatikem

199.90 Kč

Akce probíhá od 15.12. do 31.1.2003. tel.: 777/660 444, e-mail: petr.kosina@newyork.com, www.kosi.cz